

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาธรรมะของพระพุทธเจ้ามันเป็นความเห็นนะ ความเห็นของเราเป็นความเห็นของเรา แต่ธรรมะของพระพุทธเจ้า พระอานนท์ถามไถ่ ถามว่าจะให้ทำอย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ไม่มีกำมือในเรา” ไม่มีกำมือในขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้สิ่งใดสอนไว้หมดเลย สอนไว้หมดแล้ว วางไว้หมดแล้ว ถ้าใครเดินตามนั้นเข้าหลักตามความเป็นจริงต้องเข้าถึงธรรม ถ้าเข้าถึงธรรมมันต้องมีความสุขในหัวใจ ความสุขในหัวใจวิมุตตสุข สุขต่างจากโลกนี้มาก

โลกนี้ เห็นไหม ชันซ์ สุขเวทนา ทุกขเวทนา ทุกข์ก็เป็นเวทนา สุขก็เป็นเวทนา แต่เวทนานี้ไม่ใช่ใจ ชันซ์ ๕ นี้เกิดดับเกิดดับจากใจ เวลาพิจารณาไปมันจะปล่อยชันซ์ ๕ มันจะตัดชันซ์ ๕ ขาดออกไป แล้วสุขอันในมันไม่ได้สุขเวทนานี้มันเป็นสุขอย่างมาก ถึงว่าถ้าเราปฏิบัติธรรมแล้วสมควรแก่ธรรม เราจะต้องได้ธรรมอันนั้น ธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีความลึกลับ ไม่มีการปิดบังไว้ไง แต่การประพฤติปฏิบัติเราต้องการความลัด ต้องการความสะดวกสบายของเรา

เราถึงว่ามันมีเคล็ดมีลับ มีเคล็ดอยู่เหมือนกัน แต่เคล็ดของมันคือว่าความรู้จริงกับความไม่รู้จริง ความรู้ของเราไม่จริง เราจะไม่รู้ประสาเรา แต่ถ้าความรู้จริงมันมีเคล็ดของมัน เคล็ดของมันคือความรู้จริงอันนั้น ไม่ใช่เคล็ดลับที่ว่ามีการบอกเคล็ดลับวิธีการที่ทำให้เข้าถึงไง

มรรค มรรคสามัคคี มรรคระรวมตัวกันนี้ มรรคนี้สมุจเฉทปหานชำระกิเลสได้ตามความเป็นจริง แต่มรรคตัวนี้เกิดขึ้นมาเราต้องสร้างสมของเราขึ้นมา การประพฤติปฏิบัติธรรมต้องการตรงนี้ไง เราทำของเราไปนี่เราคาดเราหมาย เราพิจารณาของเราไป เราถึงตีความของเราไป เราตีความธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ไม่มีกำมือในเรา” คือท่านบอกความจริง บอกความจริงคือความรู้แจ้งของใจ ใจมันจะรู้แจ้งถึงนั้น สิ่งที่เราก้าวเดินกันอยู่นี้ เราทำกันอยู่นี้ มันเป็นการตกถางเป็นการเบิกทางเข้าไป ความเบิกทางเข้าไป ความคิดของเรา คิด เห็นใหม่ ที่ว่าการปล่อยวางๆ เราก็ปล่อยวางของเรา เราว่าถ้าเราว่างเราอารมณ์สบายๆ เราว่าเราปล่อยวางหมดเลย ความปล่อยวางแบบนี้ เห็นใหม่ ความปล่อยวางของเรา

ความปล่อยวางของเราเป็นความปล่อยวางของโลก คือโลกียะ มันปล่อยวางเหมือนเป็นหินทับหญ้าไว้ มันไม่สามารถชำระกิเลสได้ แต่การปล่อยวางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ว่าไม่มีกำมือในเรานั้น มันเป็นการปล่อยวางด้วยปัญญาญาณ ปัญญา เห็นใหม่ ปัญญาที่เกิดขึ้นกับสัมมาสมาธิ เราทำความสงบของใจขึ้นมา เราก็จะมีความสุขของเราขึ้นมาแล้ว ถ้าใจสงบจะมีความสุขมาก ความสุขของใจคือความที่ว่ามันมหัศจรรย์

คนที่เข้าถึงสมาธิลึกๆ นะ เริ่มต้นนะจะแปลกประหลาดมากกว่าสิ่งนี้ก็มีด้วยหรือ ความมหัศจรรย์อย่างนี้เป็นได้หรือ แล้วเกิดจากไหน เกิดจากใจของเรา ใจของเราเนี่ย ความสัมผัสของเรามันมีความรู้สึกอันนี้มันสาวเข้าไปถึงใจของเราได้ มันสาวเข้าไปถึงความรู้สึกที่ลึกกลับ เห็นใหม่

มันลึกๆ ในหัวใจ ลึกไม่ถึง อย่างที่ว่าความลึกของมหาสมุทร ความลึกของอะไรนี้เขาคำนวนได้ แต่ความลึกของใจคำนวณไม่ได้ บางคนความลึกใจของตัวมันตื้น ตื้นลึกหนาบางต่างกัน ความลึกของหัวใจบางคนลึกมาก แล้วการชำระกิเลสๆ มันอยู่ลึกมาก เราจะเข้าไปทำความสะอาดในหัวใจได้อย่างไร สิ่งที่เราสัมผัสอันนี้ ความสงบของใจมันจะลึกเข้าไป ลึกกลับเข้าไปขนาดไหน มันทวนกระแสเข้าไป ทวนกระแสเข้าไปถึงใจ แล้วใช้ปัญญาญาณใคร่ครวญใจอันนั้น ใคร่ครวญอันนั้น

ไม่มีกำมือ ไม่มีความรู้สึกกลับ ความลึกกลับในเรื่องของกิเลสมันบังไว้ บังความรู้สึกกลับของกิเลส แต่ความรู้สึกกลับของธรรมไม่มี ลึกกลับของธรรมคือว่าความรู้แจ้ง ความปล่อยวาง ถ้าปล่อยวางแบบนี้ปล่อยวางแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ให้เรารู้แจ้ง แล้วปล่อยวาง แต่ความเห็นของเรานี้เราปล่อย

วางที่ว่า เราปล่อยวางเราอยากความปล่อยวางของเรา เราปฏิเสธของเรา ปล่อยวางกันไป มันปล่อยวางอย่างไร มันหินทับหญ้า มันปล่อยวางเข้าไปมันปล่อยวางแบบโลกียะ เห็นไหม

ถึงสิ่งนี้มันพ้นได้ มันคืนตัวได้ มันเจริญแล้วเสื่อมได้ สิ่งที่เจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อมนี้มันเป็นกุปปกรรม เห็นไหม เป็นสัพเพ ชัมมา อนัตตา เป็นความเจริญแล้วเสื่อม การก้าวเดินออกไปนี้ความเจริญแล้วเสื่อม แต่มันต้องมี เรากินอาหาร เห็นไหม เราเจริญเติบโตขึ้นมา เรากินอาหารตั้งแต่เด็กก็เป็นเด็กขึ้นมา เป็นผู้ใหญ่ก็เป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา เป็นคนแก่ก็เป็นคนแก่ขึ้นมา แต่ก็อาศัยอาหารนั้นหล่อเลี้ยงชีวิตมา

อันนี้ก็เหมือนกัน การก้าวเดินของใจ การก้าวเดินระดับไหน สุตมยปัญญา ความเข้ามาศึกษาธรรมของเรานี้เราพยายามศึกษาธรรมของเรา เราอยากศึกษาใหม่ เราอยากฟังใหม่ คนเราศึกษาธรรมขึ้นมา มันเป็นเรื่องแบบว่า มันเป็นเรื่องที่ว่าเราต้องการความประกอบสัมมาอาชีวะก่อน อาชีพเราสมบูรณ์แล้วเราถึงมาศึกษาธรรม นั่นเป็นความคิดของส่วนใหญ่ กิเลสมันสอนไว้เป็นอย่างนั้น กิเลสมันบังคับมันบังคับอย่างนี้ ความลึกลับของมัน กิเลสมันลึกลับของใจ แค่นี้เราก็ตายแล้ว เราก็ก้าวไปไม่รอดแล้ว เราต้องว่าเราต้องทำมาหากินก่อน ถึงเวลาก่อน ทำมาหากินก็เป็นส่วนหนึ่ง งานส่วนหนึ่ง มือซ้ายและมือขวา ตาข้างซ้ายและตาข้างขวา ตาของโลกคือตาประกอบสัมมาอาชีวะ

ตาของธรรมใจ ถ้าธรรมมันเข้าใจสิ่งนี้ มันก็มีความสุขมีความปล่อยวาง มีความเข้าใจเรื่องของโลก ไม่เป็นความขัดอกขัดใจจนเกินไปนัก เราขัดอกขัดใจ เราไม่พอใจใดๆ ในโลกนี้เลย สิ่งในโลกนี้ไม่สมความพอใจของเรา เราก็ก้าวไปไม่รอดแล้ว เราขัดเคืองมันตลอดไป ธรรมมาแก้ตรงนี้ไง การประกอบสัมมาอาชีวะเราก็ก้าวไปประกอบสัมมาอาชีวะไป ความขัดข้องของใจเราก็ก้าวไปแก้ด้วยธรรมของเรา ด้วยธรรมคือว่าความเข้าใจในสภาวะธรรมใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน เห็นไหม ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าศีลมันมีความปกติของใจนี้มันจะคุ้มครองเรา คุ้มครองเพราะอะไร เพราะเราไม่ประพฤตินิโคตติ ความประมาท ความไม่มีสติ เห็นไหม การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ มันมีความประมาท

ทั้งนั้น สิ่งนี้มันมีความประมาท แล้วเราก็พลาดลั้งไป ถ้ามีศีลมาบังคับของเราเอง เราเห็นคุณงามความดี เราเห็นประโยชน์ของมัน เราถึงตั้งใจทำ

คนไม่ใช่คนโง่หรือก็คือคนโง่ถึงว่าไม่ทันสังคมไม่ทันโลกเขา โลกเขาต้องการการแข่งขัน ต้องมีการฉลาด ต้องมีการเบียดเบียนกัน อันนั้นเป็นความคิดของกิเลสแล้ว ไม่มีความสุขในหัวใจหรือ มันเร่าร้อนในหัวใจ คนที่โง่ๆ กับกิเลส แต่ฉลาดในธรรม สิ่งต่างๆ นี้ไม่ไปตามมัน แต่ฉลาดในความเห็นของเราเห็นใหม่ เราจะมีความเห็นของเราเราจะเข้าใจตัวของเรา นี้ อตตาทิ อตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าตนมีหลักของใจมันจะพึ่งใจของเราได้ แล้วมีความพึงพอใจ ใจจะมีความสุข ถ้ามีความสุข เห็นใหม่

เรื่องของโลกนี้เก๊ๆ เงินๆ ความสุขที่เขาหาในโลกนี้เป็นอามิส สิ่งที่เป็นอามิสมันต้องหามา ต้องพอใจกับความเห็นของตัณหาความทะยานอยาก ถ้ามันพอใจมันก็มีความสุขชั่วครั้งชั่วคราว แล้วมันก็ต้องแสวงหาสิ่งทีมากขึ้นไปๆ ตัณหาความทะยานอยาก สิ่งทีสนองตัณหาของตัวก็มีความสุขพอใจ มันก็ว่าเป็นความสุขชั่วคราวๆ ความสุขของเขาเป็นแบบนี้ความสุขของโลก

แต่ความปกติของใจ ความสุขของใจนี้มันมีความลึกกลับมหัศจรรย์มาก มหัศจรรย์ที่ว่ามันมีการปล่อยวางขึ้นมา แล้วมีความลึกกลับมัน มันเอ้อ! เป็นอย่างนี้ได้อย่างไร เป็นอย่างนี้ได้อย่างไร แล้วไม่ต้องแสวงหา เห็นใหม่ ไม่ใช่อามิส มันเกิดขึ้นมาจากว่าจิตอึดเต็ม อึดเต็มเพราะเราทำมีความปกติของใจ ใจมันปกติมันยืนตัวของมันได้ มันจะมีความตั้งมั่น เห็นใหม่ จิตนี้ตั้งมั่นเริ่มเป็นสมาธิโดยที่ว่าการเบิกทางขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางทางไว้ ถ้าเราเดินตามทางเราจะเข้าถึงศีล สมาธิ ปัญญา

มีศีลเกิดสมาธิได้ง่าย ทำสมาธิได้ง่าย เกิดสมาธิขึ้นมาแล้วมันก็แปลกประหลาดความสงบของใจ ถ้ามันแปลกประหลาดกับความสงบของใจ เห็นใหม่ อันนี้มันตั้งมั่นแล้วความคิดเห็นออกไป สิ่งนี้มันยังมีความสุขได้ขนาดนี้ ถ้าปัญญามันใคร่ครวญกิเลส มันชำระกิเลสมันจะมีความสุขขนาดไหน ถ้ามีความสุขขนาดไหนมันก็อยากทำ เห็นใหม่

มันจะเริ่มตั้งใจทำแล้วเริ่มแยกแยะ ยกขึ้นวิปัสสนา สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ชื่อมันก็คนละอันแล้ว ความประพฤติปฏิบัติมันก็คนละอัน แต่เราเข้าใจว่าการทำสมถกรรมฐานนั้นเป็นการชำระกิเลส มันกดไว้เฉยๆ ต้องกดไว้ก่อน ถ้าไม่กดไว้มันจะ

ไม่เป็นโลกุตระ สิ่งที่ว่าธรรมเหนือโลกมันจะเกิดขึ้นไม่ได้ ธรรมของเรา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมของพระอรหันต์ นี่ธรรมเหนือโลก มันชำระกิเลสได้ เพราะมันเหนือโลก มันชำระออกไป

แต่ธรรมของพวกเราธรรมในโลกนี้ ธรรมในโลกความเห็นของเรา ความคิดของเรา ความคิดของเรานั้นก็เวียนในความเห็นของเรา นี่โลกียะๆ เป็นความเห็นอยู่อย่างนี้ มันถึงชำระกิเลสไม่ได้ มันต้องทำความสงบของใจเข้ามาให้เป็นโลกุตระ ถ้าเป็นโลกุตระ ขึ้นมาปัญญาอันนี้ชำระกิเลส ปัญญาที่ว่าใคร่ครวญกิเลส ปัญญาอันนี้ยกขึ้นวิปัสสนา ยกขึ้นวิปัสสนาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ใคร่ครวญสิ่งนี้ เพราะตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนติดข้องตน ตนนี้มันเหนียวรั้งไว้ แล้วความเหนียวรั้งของตนมันเกาะเกี่ยวกับใจของเราแล้วมันก็ติดไปหมดเลย

ถ้าเรามาชำระความคิดข้องของใจ ใจมันติดข้องตัวเอง เห็นใหม่ ความข้องในตัวเอง ข้องในกายในจิตของเรา มันติดของมันเองก่อน พอติดปั๊บมันก็มีทิฏฐิมานะ มีความเห็นของตัวเอง ความเห็นของตัวเองก็เทียบเคียงกับคนอื่น สมกับความเห็นของตัวเองใหม่ ถ้าสมกับความเห็นของตัวเองเทียบเคียงกันได้ นั่นคือว่าความถูกต้อง มันจะดีความอย่างนั้น ถ้าขัดใจของเราจะไม่ถูกต้อง

แล้วการประพฤติปฏิบัติของเรา สิ่งทีละเอียดยกกว่านี้ ละเอียดยกกว่าความเห็นของเรา มันเป็นภวานามบัญญัติมันเกิดกับเราไม่ได้ มันเกิดกับเราไม่ได้เราก็ไม่เข้าใจสิ่งนั้น เราก็ดวนเวียนอยู่ในความเห็นของเรา ความเห็นของเราก็ติดในตัวมันเอง มันแก้ไม่ได้ มันถึงต้องมาแยกแยะ เห็นใหม่ แยกที่ว่าทุกซ์ต้องกำหนด สมุทัยต้องควรละ ละตรงนี้ไง ละความเห็นของตัวเองที่เห็นผิด เห็นผิดในกาย เห็นผิดในจิตของเรา จิตมันเกิดดับเกิดดับเท่านั้น

เกิดดับอันนี้มันเกิดดับในภพ แต่ตัวมันเองไม่เคยตายไป ตัวมันเองเป็นพลังงานอันหนึ่ง แต่ตัวขั้น ๕ ตัวความรู้สึก ตัวความจำ เห็นใหม่ ความคิดนี้เกิดดับเกิดดับ สิ่งนี้เกิดดับนี้มันจรมาๆ ตลอด แต่มันเกิดดับตลอดเวลา มันใหม่ตลอดเวลา ความคิดที่เก่าแก่ ความคิดตั้งแต่ยังเป็นเด็กเห็นใหม่ ฟังใจมา เราเป็นเด็กขึ้นมา สิ่งใดที่มันบาดหมางใจมา

มันฟังใจมา มันจะสดๆ ร้อนๆ ตลอดไปจนวันตายนะ คิดเมื่อไหร่มันก็มีความสุขความ
เศร้ากับใจตลอดไป

มันจะเกิดดับ แต่มันจะเกิดดับตลอดไป มันถึงว่าความเกิดดับของโลกนี้เป็น
สมมุติใจ เป็นสมมุติเพราะเราไม่เข้าใจสิ่งนี้ มันเกิดดับเป็นมายา สิ่งที่เป็นมายาภาพสิ่งนี้
โลกมีอยู่โดยดั้งเดิม จิตนี้ก็มีมายาของมัน วิปัสสนาทำลายมายาใจ ผ่านมายาเข้าไปถึงตัว
จริง เราเกิดมาเราต้องมีเสื้อผ้าอาหารใส่ตลอดเวลา เพื่อกันความร้อนความหนาวความ
อายของเราตลอดไป สิ่งนี้ เห็นไหม มันต้องแก่คร่ำคร่าไป แล้วมันต้องขาดต้องเปลี่ยน
ตลอดไป แต่ตัวของเราตั้งแต่เด็กจนโตขึ้นมาก็เป็นตัวของเราเหมือนกัน

ใจก็เหมือนกัน ใจนี้เป็นตัวของมันเองตลอดไป แต่ความคิดนี้เหมือนเสื้อผ้า
อาหาร มันสวมอยู่ที่ใจนั้นนั่นนะ เวลาเราวิปัสสนาไปมันจะขาด สิ่งที่อยู่กับเสื้อผ้าสิ่งที่
อยู่กับเราจะขาดออกไปๆ เหลือแต่ใจตัวเองบริสุทธิ์ล้วนๆ เห็นไหม ถึงกับว่าใจกับขั้น
ถึงไม่ใช่อันเดียวกัน แล้วก็ไปทำลายใจตัวนั้นพ้นออกไปเป็นวิมุตติสุข

สิ่งที่เป็นวิมุตติสุข มันเป็นว่าไม่มีในกำมือขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ไม่มีเลย ไม่เคยปิดบังใคร ไม่เคยปิดบังใครไว้ เพียงแต่สอนแล้วเราเข้าไปไม่ถึง มันเป็นความ
ลึกลับ มันเป็นอำนาจวาสนานี้ยอมรับ อำนาจวาสนาของคนมีปฏิบัติมันจะเข้าถึงสิ่งนี้ได้
อำนาจวาสนาของเขาไม่มีพยายามปฏิบัติไปมันก็เป็นการสะสมบารมี การสะสมของเรา
ไปมันต้องถึงตรงนี้ได้ ถ้าถึงตรงนี้ได้มันเป็นธรรมที่เสมอกันใจ นี้ความเสมอกันความ
บริสุทธิ์ผุดผ่องเสมอกัน แต่อำนาจวาสนาต่างกัน ต่างกันเพราะอำนาจวาสนาต่างกัน
เพราะบารมีการสร้างสมมาต่างกัน แต่ความสุขเหมือนกัน เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ พระสาวกก็เป็นพระอรหันต์
เหมือนกัน เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน สันนิบาตเหมือนกัน ไม่มีใครสูงใครต่ำไปเกินกว่า
นี้ แต่บารมีต่างกันเหมือนฟ้ากับดิน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมมาทุกข์ยาก
มาก สละนะ พระเวสสันดรสละทั้งลูกสละทั้งเมียสละทุกอย่างมา เพื่อความเป็นอันนี้ใจ

แต่ของเราไม่ได้สละขนาดนั้น เราพยายามประพฤติปฏิบัติเพื่อจะให้ได้ผล สาวก
สาวกະผู้ที่ได้ยินได้ฟัง เราเป็นสาวก เห็นไหม ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา นี้เป็นผู้ที่
พระพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้ ฝากศาสนาไว้ให้เราศึกษา เราศึกษาแล้วเราปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติ

แล้วถึงใจเราเป็นศาสนา ใจเราเป็นธรรมเอง เป็นธรรมในใจ ใจกับธรรมนี้เป็นเนื้อเดียวกัน แล้วศาสนาจะอยู่กับเราตลอดไป ใจนี้เป็นเครื่องรับธรรม แล้วมันอยู่กับเรา เวลาทุกข์หัวใจทุกข์ร้อนมาก เวลาสุขเราแก้ไขแล้วมันจะสุขของเราเอง เอวัง